

Na temelju članka 173. stavka 5. Zakona o osiguranju («Narodne novine» broj 30/15, 112/18), Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga na sjednici Upravnog vijeća održanoj 25. srpnja 2019. godine donosi

PRAVILNIK O MINIMALNIM STANDARDIMA, NAČINU OBRAČUNA I MJERILIMA ZA IZRAČUN TEHNIČKIH PRIČUVA PREMA RAČUNOVODSTVENIM PROPISIMA

UVODNE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim Pravilnikom propisuju se minimalni standardi, način obračuna i mjerila za izračun tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima.

(2) Za potrebe ovog Pravilnika koriste se sljedeći pojmovi:

Zakon – Zakon o osiguranju («Narodne novine» br. 30/15, 112/18),

HANFA – Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga,

Društvo – društvo za osiguranje koje je dobilo odobrenje HANFA-e za obavljanje poslova osiguranja ili osiguranja i reosiguranja,

Ovlašteni aktuar – osoba koja ima ovlaštenje HANFA-e za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara,

Imenovani ovlašteni aktuar – ovlašteni aktuar kojeg je imenovalo Društvo da obavlja poslove propisane člankom 188. Zakona,

Priznati aktuarski postupci – opće poznati aktuarski postupci koji su u skladu sa Zakonom i ovim Pravilnikom,

Zaračunate bruto premije neživotnih osiguranja - uključuju sve iznose premija koje su ugovorene (policirane) u tekućem obračunskom razdoblju na period najduže do godinu dana, bez obzira da li se ti iznosi u cijelosti ili djelomično odnose na kasnije obračunsko razdoblje. Ograničenje perioda na godinu dana ne odnosi se na višegodišnje police s jednokratnim plaćanjem premije ili ako se radi o osiguranjima koja su zbog same karakteristike rizika ugovorena na period dulji od godinu dana, kao na primjer osiguranja građevinskih objekata u izgradnji, osiguranja objekata u montaži, osiguranje kredita,

Zaračunate bruto premije životnih osiguranja - naplaćena premija (stvarno naplaćena premija uključujući naplaćeni dio djelomično naplaćenih rata). Dospjele djelomično naplaćene rate mogu se smatrati naplaćenima ako je naplaćeno najmanje 50% rate,

Proporcionalno reosiguranje - svi oblici reosiguranja u kojima reosiguratelj sudjeluje s jednakim postotkom u premiji i šteti na pojedinom reosiguranom riziku, a prema pravilu: koliko postotaka od premije toliko postotaka od štete,

Datum vrednovanja - datum na koji se odnose obračuni tehničkih pričuva.

OPSEG PRIMJENE

Članak 2.

(1) Odredbe ovog Pravilnika koje se odnose na upravu na odgovarajući način se primjenjuju na upravni odbor i izvršne direktore Društva.

(2) Odredbe ovog Pravilnika koje se odnose na Društvo, na odgovarajući način se primjenjuju na društvo za reosiguranje.

TEHNIČKE PRIČUVE PREMA RAČUNOVODSTVENIM PROPISIMA

Članak 3.

(1) Društvo mora u vezi sa svim poslovima osiguranja, odnosno poslovima reosiguranja koje obavlja oblikovati odgovarajuće tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima namijenjene pokriću obveza iz ugovora o osiguranju, odnosno ugovora o reosiguranju i eventualnih gubitaka zbog rizika koji proizlaze iz poslova osiguranja, odnosno poslova reosiguranja koje obavlja.

(2) Društvo je dužno oblikovati sljedeće vrste tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima u skladu s poslovima osiguranja, odnosno poslovima reosiguranja koje obavlja:

1. pričuve za prijenosne premije,
2. pričuve za bonuse i popuste,
3. pričuve šteta,
4. matematičke pričuve,
5. posebne pričuve,
6. pričuve za kolebanje šteta,
7. druge tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima.

(3) Društvo može oblikovati tehničke pričuve za kolebanje šteta koje su namijenjene izravanju neravnomjernog nastajanja štetnih događaja.

(4) Matematičke pričuve dužno je oblikovati Društvo koje obavlja poslove životnih osiguranja, odnosno osiguranja kod kojih se kumuliraju sredstva štednje ili sredstva za pokriće rizika u kasnijim godinama osiguranja, s višegodišnjim trajanjem na koja se primjenjuju tablice vjerojatnosti i izračuni kao u životnim osiguranjima.

(5) Društvo koje obavlja poslove životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja dužno je oblikovati i posebne pričuve za pokriće obveza iz ugovora o osiguranju kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja koje su direktno vezane za vrijednost ulaganja.

PRIČUVE ZA PRIJENOSNE PREMIJE

Članak 4.

(1) Pričuva za prijenosne premije kod pojedinog osiguranja oblikuje se u visini onog dijela obračunate premije koji se odnosi na osigurateljno pokriće za razdoblje osiguranja nakon obračunskog razdoblja za koje se izračunava pričuva.

(2) Minimalni standardi, način obračuna i mjerila za izračun pričuva prijenosnih premija prilog su ovog Pravilnika i čine njegov sastavni dio.

(3) Društvo iskazuje u okviru tromjesečnog i godišnjeg izvještaja strukturu pričuve prijenosnih premija na obrascu SP-7-O/R, koji je sastavni dio Statističkih standarda. Podaci iskazani u obrascu SP-7-O/R moraju biti potvrđeni od strane imenovanog ovlaštenog aktuara.

PRIČUVE ZA BONUSSE I POPUSTE

Članak 5.

(1) Pričuve za bonuse i popuste oblikuju se u visini iznosa na čiju isplatu imaju pravo osiguranici, ugovaratelji odnosno korisnici osiguranja s osnove prava na:

1. sudjelovanje u dobiti iz njihovih osiguranja, odnosno drugih prava na temelju ugovora o osiguranju (bonusi), osim ako se za ta osiguranja oblikuje matematička pričuva,
2. buduće djelomično sniženje premije (popusti),
3. povrat dijela premije za nepotrošeno vrijeme osiguranja zbog prijevremenog prestanka osiguranja (storno) osim ako za navedeno već nije formirana pričuva za prijenosnu premiju.

(2) Društvo iskazuje u okviru godišnjeg izvještaja strukturu pričuve za bonuse i popuste na obrascu SP-9-O/R, koji je sastavni dio Statističkih standarda. Podaci iskazani u obrascu SP-9-O/R moraju biti potvrđeni od strane imenovanog ovlaštenog aktuara.

PRIČUVE ŠTETA

Članak 6.

(1) Pričuve šteta oblikuju se u visini procijenjenih obveza koje je Društvo dužno isplatiti na temelju onih ugovora o osiguranju kod kojih je osigurani slučaj nastupio prije kraja obračunskog razdoblja, uključujući sve troškove koji na temelju tih ugovora terete Društva.

(2) Pričuve šteta moraju, pored procijenjenih obveza za nastale prijavljene ali još neriješene štete, obuhvaćati i procijenjene obveze za već nastale ali još neprijavljene štete.

(3) Minimalni standardi, način obračuna i mjerila za izračun pričuva šteta prilog su ovog Pravilnika i čine njegov sastavni dio.

(4) Društvo iskazuje u okviru tromjesečnog i godišnjeg izvještaja strukturu pričuve šteta na obrascu SP-8-O/R, koji je sastavni dio Statističkih standarda. Podaci iskazani u obrascu SP-8-O/R moraju biti potvrđeni od strane imenovanog ovlaštenog aktuara.

MATEMATIČKE PRIČUVE I POSEBNE PRIČUVE

Članak 7.

(1) Matematičke pričuve oblikuju se za ugovore o osiguranju kod kojih se kumuliraju sredstva štednje ili sredstva za pokriće rizika u kasnijim godinama osiguranja, a posebice za životna osiguranja odnosno druga osiguranja kod kojih se upotrebljavaju tablice vjerojatnosti i obračuni kao u životnim osiguranjima.

(2) Pri izboru metode aktuarskog vrednovanja Društvo mora na odgovarajući način uzimati u obzir i metode vrednovanja imovine koja služi za pokriće matematičke pričuve.

(3) Društvo mora izračunavati matematičku pričuvu posebno za svaki ugovor o osiguranju. Primjena odgovarajućih približnih vrijednosti odnosno poopćavanja dopuštena je samo ako je vjerojatno da će njihova primjena dovesti do približno jednakog rezultata kao pojedinačni izračun.

(4) Kada ugovaratelj osiguranja ima na temelju ugovora o osiguranju pravo na isplatu otkupne vrijednosti, matematička pričuva oblikovana u vezi s tim ugovorom ne smije biti manja od otkupne vrijednosti.

(5) Društvo je dužno u dodatku uz godišnje izvješće navesti osnovice i metode kojima se služi pri izračunu matematičkih pričuva.

Članak 8.

(1) Društvo koje obavlja poslove životnog osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja dužno je oblikovati i posebne pričuve za pokriće obveza iz ugovora o osiguranju kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja koje su direktno vezane za vrijednost ulaganja.

(2) U slučaju da ugovor o osiguranju garantira određene isplate za životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja potrebno je oblikovati i zasebnu matematičku pričuvu za pokriće zajamčenih naknada (na primjer za pokriće rizika od smrti, troškova obavljanja djelatnosti ili drugih rizika poput zajamčenih isplata o dospijeću ili zajamčenih otkupnih vrijednosti).

(3) Minimalni standardi, način obračuna i mjerila za matematičku pričuvu životnih osiguranja i posebnu pričuvu prilog su ovog Pravilnika i čine njegov sastavni dio.

(4) Društvo iskazuje u okviru tromjesečnog i godišnjeg izvještaja strukturu matematičke i posebne pričuve na obrascu SP-13-O/R, koji je sastavni dio Statističkih standarda. Podaci iskazani u obrascu SP-13-O/R moraju biti potvrđeni od strane imenovanog ovlaštenog aktuara.

DRUGE TEHNIČKE PRIČUVE

Članak 9.

(1) Društvo je dužno oblikovati druge tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima za obveze i rizike za koje ne oblikuje pričuve navedene u stavku 2. točkama 1.-5. i stavku 3. članka 3. ovoga Pravilnika.

(2) Društvo iskazuje u okviru godišnjeg izvještaja strukturu drugih tehničkih pričuva na obrascima SP-11-O/R i SP-12-O/R, koji je sastavni dio Statističkih standarda. Podaci iskazani u obrascima SP-11-O/R i SP-12-O/R moraju biti potvrđeni od strane imenovanog ovlaštenog aktuara.

PRIČUVE ZA KOLEBANJE ŠTETA

Članak 10.

(1) Pričuve za kolebanje šteta namijenjene su izravanju neravnomjernog nastajanja štetnih događaja. Društvo može oblikovati pričuve za kolebanje šteta u onim vrstama osiguranja za koje se na temelju statističkih podataka mogu očekivati značajnija odstupanja godišnjeg iznosa šteta.

(2) Društvo iskazuje u okviru godišnjeg izvještaja strukturu pričuve za kolebanje šteta na obrascu SP-10-O/R, koji je sastavni dio Statističkih standarda. Podaci iskazani u obrascu SP-10-O/R moraju biti potvrđeni od strane imenovanog ovlaštenog aktuaru.

OBVEZE DRUŠTVA ZA OSIGURANJE

Članak 11.

(1) Društvo je dužno najmanje 6 mjeseci prije kraja tekuće poslovne godine imenovati ovlaštenog aktuaru koji će dati mišljenje o obračunu tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima za tekuću poslovnu godinu. Društvo je dužno o imenovanju pisano izvijestiti HANFA-u u roku od osam dana od dana imenovanja.

(2) Uprava mora imenovanom ovlaštenom aktuaru osigurati uvjete za učinkovito obavljanje poslova te staviti na raspolaganje sve podatke koji su mu potrebni za obavljanje poslova iz članka 12. ovog Pravilnika.

(3) Uprava Društva dužna je poduzeti mjere radi usklađivanja poslovanja sukladno izvješću imenovanog ovlaštenog aktuaru.

(4) Društvo je dužno HANFA-u u roku od 15 dana od dana primitka revizorskog izvješća, a najkasnije u roku od četiri mjeseca od isteka poslovne godine na koju se odnose godišnji financijski izvještaji dostaviti i izvješće imenovanog ovlaštenog aktuaru iz članka 188. stavka 4. Zakona s mišljenjem imenovanog ovlaštenog aktuaru o oblikovanju i dostatnosti premija i tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima sukladno odredbama Zakona, odnosno na temelju njega donesenih propisa.

(5) Izvješće iz stavka 4. ovog članka dostavlja se HANFA-i u elektroničkom obliku s naprednim elektroničkim potpisom u skladu s tehničkom uputom HANFA-e.

(6) Smatra se da je Društvo dostavilo izvješće iz stavka 5. ovog članka u trenutku kada je izvještaj prihvaćen na poslužitelju HANFA-e za primanje izvještaja.

(7) U opravdanim slučajevima nemogućnosti dostave na način propisan stavkom 5. ovog članka, Društvo je dužno u propisanom roku dostaviti izvješće iz stavka 4. ovog članka u pisanom obliku, neposredno ili poštom u svrhu pravodobnog izvješćivanja. Društvo je dužno dostaviti izvještaje na način propisan stavkom 5. ovog članka čim prestanu razlozi nemogućnosti dostave, a najkasnije u roku od osam dana od isteka roka za dostavu izvještaja.

(8) Iznimno od stavka 4. ovog članka, u skladu sa člankom 201. stavkom 4. Zakona Društvo je dužno na zahtjev HANFA-e dostaviti izvješće imenovanog ovlaštenog aktuaru iz članka 188. stavka 4. Zakona odnosno mišljenje imenovanog ovlaštenog aktuaru o oblikovanju i dostatnosti premija i tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima u roku i na način koji odredi HANFA.

POSLOVI IMENOVANOG OVLAŠTENOG AKTUARA

Članak 12.

(1) Imenovani ovlašteni aktuar treba pri utvrđivanju ispravnosti obračuna tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima:

- provjeriti čuva li Društvo odgovarajuće podatke za izračun tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima, kao i njihovu vjerodostojnost,
- provjeriti jesu li metode i temelji obračuna tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima u skladu s pravilima aktuarske struke i važećim propisima,
- provjeriti oblikuju li se tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima tako da omogućuju trajno ispunjavanje svih obveza Društva iz ugovora o osiguranju.

(2) Imenovani ovlašteni aktuar dužan je provjeravati oblikuju li se premije u skladu s aktuarskom strukom i važećim propisima te jesu li ugovorene premije takve da omogućuju trajno ispunjavanje svih obveza Društva iz ugovora o osiguranju.

(3) Imenovani ovlašteni aktuar dužan je izraditi mišljenje o oblikovanju i dostatnosti premija i tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima u skladu s odredbama Zakona, odnosno na temelju njega donesenih propisa.

(4) Imenovani ovlašteni aktuar dužan je upravi i nadzornom odboru predložiti izvješće o nadzoru koji je obavljao na temelju stavaka 1. i 2. ovoga članka. Izvješće mora obuhvaćati prvenstveno razloge za pozitivno mišljenje, mišljenje uz ograde, odnosno negativno mišljenje imenovanog ovlaštenog aktuaru uz godišnje izvješće.

(5) Ako imenovani ovlašteni aktuar u obavljanju poslova iz stavka 1. i 2. ovoga članka utvrdi nepravilnosti, mora o tome neodgodivo izvijestiti upravu Društva.

(6) Ako uprava Društva ne poduzme mjere sukladno izvješću iz stavka 4. ovoga članka, imenovani ovlašteni aktuar dužan je o tome bez odgađanja, a najkasnije u roku od 30 dana od pisane preporuke upravi Društva, obavijestiti HANFA-u.

(7) Ako imenovani ovlašteni aktuar prestane obavljati tu funkciju u Društvu, dužan je o tome obavijestiti HANFA-u u roku od 8 dana od dana saznanja.

MIŠLJENJE IMENOVANOG OVLAŠTENOG AKTUARA O OBRAČUNU TEHNIČKIH PRIČUVA PREMA RAČUNOVODSTVENIM PROPISIMA

Članak 13.

(1) Obračun odgovarajuće tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima obavlja se na temelju priznatih aktuarskih postupaka.

(2) Pravilnost obračuna odgovarajuće tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima treba potvrditi imenovani ovlašteni aktuar u Mišljenju imenovanog ovlaštenog aktuaru o obračunu odgovarajuće tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima. Mišljenje imenovanog ovlaštenog aktuaru o obračunu tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima može biti pozitivno mišljenje, mišljenje uz ograde ili negativno mišljenje.

(3) Imenovani ovlašteni aktuar treba obrazložiti razloge davanja pozitivnog mišljenja, mišljenja uz ograde ili negativnog mišljenja.

(4) Mišljenje imenovanog ovlaštenog aktuaru o obračunu odgovarajuće tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima sastavni je dio godišnjeg izvješća Društva.

(5) U Mišljenju imenovanog ovlaštenog aktuaru navodi se koje su metode obračuna odgovarajuće tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima korištene za pojedinu vrstu osiguranja.

ISKLUČENJA IMENOVANOG OVLAŠTENOG AKTUARA

Članak 14.

(1) Imenovani ovlašteni aktuar ne može biti osoba koja u društvu obnaša funkciju člana uprave društva, člana upravnog odbora, odnosno izvršnog direktora ili prokurista, odnosno koja posredno ili neposredno ima udjel u Društvu veći od 1‰.

(2) Nezavisni ovlašteni aktuar koji potpisuje mišljenje o obračunu tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima u okviru revizorskog izvješća Društva, ne može istovremeno biti osoba koja je zaposlenik revidiranog društva, koja je povezana s revidiranim društvom ili koja je zaposlenik povezanog društva.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 15.

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaje vrijediti Pravilnik o minimalnim standardima, načinu obračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva osiguranja prema računovodstvenim propisima (»Narodne novine« broj 10/16, 42/17 i 59/17).

Članak 16.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu u roku od 8 dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

KLASA: 011-02/19-04/03
URBROJ: 326-01-70-72-19-11
Zagreb, 25. srpnja 2019.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA
dr. sc. Ante Žigman

MINIMALNI STANDARDI, NAČIN OBRAČUNA I MJERILA ZA IZRAČUN PRIČUVA PRIJENOSNIH PREMIJA

I. OSNOVNE ODREDBE

1. Ova Mjerila utvrđuju načine i metode obračunavanja bruto prijenosnih premija i prijenosnih premija neto od reosiguranja.
2. Društvo obračunava bruto prijenosne premije i prijenosne premije neto od reosiguranja po vrstama osiguranja za one ugovore o osiguranju (police) kod kojih osigurateljno pokriće traje i nakon kraja obračunskog razdoblja budući da se osigurateljna i obračunska razdoblja ne poklapaju.
3. Ova Mjerila se ne primjenjuju na osiguranja za koja se računa matematička pričuva.
4. Osnovica za obračun bruto prijenosne premije je zaračunata bruto premija.
5. Prijenosne premije moraju biti dovoljne za ispunjavanje razumno predvidivih obveza koje će nastati nakon obračunskog razdoblja, a koje proizlaze iz ugovora o osiguranju i to za sve vrste osiguranja na koja se odnose ova mjerila, a kojima se Društvo bavi.
6. Utvrđivanje dovoljnosti prijenosnih premija provodi se testom adekvatnosti tehničkih pričuva. Ako test pokaže nedostatnost, oblikovanje pričuve za neistekle rizike provodi se temeljem važećih računovodstvenih propisa.
7. Odredbe ovih Mjerila na odgovarajući se način primjenjuju i na društava za reosiguranje.

II. METODE ZA OBRAČUNAVANJE BRUTO PRIJENOSNIH PREMIJA

II. 1. Pojedinačni obračun za neživotna osiguranja s ravnomjernom raspodjelom rizika u vremenu

1. Pojedinačni obračun za svaki ugovor o osiguranju radi se po sljedećem obrascu:

$$BPP = BP * \frac{d}{dOB}$$

Gdje je:

BPP = bruto prijenosna premija,

BP = osnovica za izračun bruto prijenosne premije,

d = broj dana nakon kraja obračunskog razdoblja do kraja razdoblja za koje je zaračunata bruto premija *BP*,

dOB = ukupan broj dana trajanja osiguranja za koji je zaračunata bruto premija *BP*.

2. Za ugovore o osiguranju kod kojih je došlo do promjene osnovice za izračun bruto prijenosne premije Društvo se može koristiti metodom koja nije u mjerilima i za koju imenovani ovlašteni aktuar mora dati obrazloženje.

II. 2. Pojedinačni obračun za neživotna osiguranja s neravnomjernom raspodjelom rizika u vremenu

1. Za ugovore o osiguranju kod kojih se visina pokrića (rizik) mijenja u vremenu trajanja osiguranja, Društvo obračunava bruto prijenosne premije radi pojedinačno za svaki ugovor o osiguranju, uzimajući u obzir promjene visine pokrića tijekom trajanja osiguranja i dužinu trajanja osiguranja.

2. Takvi ugovori pojavljuju se naročito kod:

– osiguranja građevinskih objekata u izgradnji,

- osiguranja objekata u montaži,
- osiguranja filmske djelatnosti,
- osiguranja ugovorne odgovornosti izvođača građevinskih ili montažnih poslova,
- osiguranja potraživanja (kredita).

3. Ako je razumno za pretpostaviti da visina pokrića (rizik) raste ili pada linearno u vremenu trajanja osiguranja i obveza u trenutku početka osiguranja je OS_p , a u trenutku isteka OS_k , pojedinačni obračun za svaki ugovor o osiguranju radi se po sljedećem obrascu:

$$BPP = BP * \frac{d * (2 * OS_k * dOB - d * (OS_k - OS_p))}{dOB^2 * (OS_k + OS_p)}$$

4. Za ugovore o osiguranju kod kojih je došlo do promjene osnovice za izračun bruto prijenosne premije Društvo se može koristiti metodom koja nije u mjerilima i za koju imenovani ovlašteni aktuar mora dati obrazloženje.

II. 3. Pojedinačni obračun za dopunska osiguranja uz osiguranje života

1. Kod godišnjeg i ispodgodišnjeg plaćanja premije obračun bruto prijenosne premije za dopunska osiguranja uz osiguranje života radi se za svaki pojedini ugovor po sljedećem obrascu:

$$BPP = NBP - BP * \frac{d_1}{dOB}$$

Gdje je:

BPP = bruto prijenosna premija,

NBP = osnovica za izračun bruto prijenosne premije (naplaćena premija do kraja obračunskog razdoblja za zadnju osigurateljnu godinu),

BP = policirana premija za zadnju osigurateljnu godinu,

d_1 = broj dana od početka zadnje osigurateljne godine do kraja obračunskog razdoblja,

dOB = ukupan broj dana u zadnjoj osigurateljnoj godini.

2. Ako je rezultat negativan, uzima se da je bruto prijenosna premija 0 (nula).

3. Kod jednokratnog plaćanja premije za cijelo razdoblje osiguranja ili za jedan njegov dio, gdje je cijelo razdoblje, odnosno njegov dio, veći od jedne godine, obračun bruto prijenosne premije za dopunska osiguranja uz osiguranje života radi se za svaki pojedini ugovor po sljedećem obrascu:

$$BPP = JNBP * \frac{d_1}{DOB_2}$$

Gdje je:

BPP = bruto prijenosna premija,

$JNBP$ = jednokratna uplata,

d_2 = broj dana od kraja obračunskog razdoblja do kraja razdoblja za koje je zaračunata jednokratna uplata,

DOB_2 = ukupan broj dana razdoblja za koje je zaračunata jednokratna uplata.

4. Za ugovore o osiguranju kod kojih je došlo do promjene osnovice za izračun bruto prijenosne premije Društvo se može koristiti metodom koja nije u mjerilima i za koju imenovani ovlašteni aktuar mora dati obrazloženje.

II. 4. Proporcionalne metode

1. Za obračun bruto prijenosnih premija mogu se koristiti matematičko statističke metode ako daju približno iste rezultate kao i pojedinačni obračun. Kod proporcionalnih metoda imenovani ovlašteni aktuar društva određuje metodu za koju mora dati obrazloženje u mišljenju imenovanog ovlaštenog aktuara o obračunu prijenosne premije.

2. Iz obračuna se isključuju osiguranja kojima se kraj osigurateljnog pokrića poklapa s krajem obračunskog razdoblja.

3. Ako Društvo primjenjuje ove metode, mora navesti i obrazložiti sve pretpostavke koje su korištene (vrsta osiguranja, početak i trajanje osiguranja, način i kriteriji grupiranja podataka, te ostale elemente relevantne za vremensko razgraničenje premije).

4. Za vrstu osiguranja s ravnomjernom raspodjelom rizika i prosječnim trajanjem osiguranja n mjeseci, ako su počeci osiguranja jednakomjerno raspoređeni u pojedinom mjesecu, sredina mjeseca uzima se kao prosječni početak osiguranja, pa se obračun bruto prijenosne premije za obračunsko razdoblje radi po sljedećem obrascu:

$$BPP = \frac{1}{2n} \sum_{i=0}^{n-1} BP_i * [(2n - 1) - 2i]$$

Gdje je:

BPP = bruto prijenosna premija,

BP_i = zaračunata bruto premija u mjesecu koji je i mjeseci prije zadnjeg mjeseca obračunskog razdoblja.

5. Za vrstu osiguranja s ravnomjernom raspodjelom rizika i prosječnim trajanjem osiguranja od n mjeseci, ako su počeci osiguranja pretežno početkom mjeseca, obračun bruto prijenosne premije za obračunsko razdoblje se radi po sljedećem obrascu:

$$BPP = \frac{1}{n} * \sum_{i=0}^{n-1} BP_i * (n - 1 - i)$$

Gdje su: BPP i BP_i kao pod 4.

6. Za vrstu osiguranja s ravnomjernom raspodjelom rizika i prosječnim trajanjem osiguranja od n mjeseci, ako su počeci osiguranja pretežno krajem mjeseca, obračun bruto prijenosne premije za obračunsko razdoblje se radi po sljedećem obrascu:

$$BPP = \frac{1}{n} * \sum_{i=0}^{n-1} BP_i * (n - i)$$

Gdje su: BPP i BP_i kao pod 4.

7. Za određenu vrstu osiguranja s ravnomjernom raspodjelom rizika i prosječnim trajanjem osiguranja od m tromjesečja, ako pretpostavimo da je sredina tromjesečja prosječni početak

osiguranja, tada se obračun bruto prijenosne premije za obračunsko razdoblje radi po sljedećem obrascu:

$$BPP = \frac{1}{2m} * \sum_{i=0}^{m-1} BP_i * [(2m - 1) - 2i]$$

Gdje je:

BPP = bruto prijenosna premija,

BP_i = zaračunata bruto premija u tromjesečju koje je *i* tromjesečja prije zadnjeg tromjesečja obračunskog razdoblja.

8. Metoda iz stavka 7. primjerena je za obračunavanje bruto prijenosnih premija aktivnih reosigurateljnih poslova po ugovorima o proporcionalnom kvotnom reosiguranju ako Društvo nema podataka cedenta o tim prijenosnim premijama.

III. METODE ZA OBRAČUNAVANJE PRIJENOSNIH PREMIJA NETO OD REOSIGURANJA

1. Prijenosna premija neto od reosiguranja je bruto prijenosna premija umanjena za ugovoreni reosigurateljni dio sukladno važećim ugovorima o reosiguranju.

2. Društvo reosigurateljni dio bruto prijenosne premije određene vrste osiguranja utvrđuje ovisno o tipu ugovora i metodi obračuna bruto prijenosne premije.

3. Kod proporcionalnog reosiguranja te pojedinačnog obračuna bruto prijenosne premije reosiguravateljni odnosno suosiguravateljni dio se računa po sljedećem obrascu:

$$BPPR = \frac{r}{100} * BPP$$

Gdje je:

BPP = bruto prijenosna premija,

r = ugovoreni udio (%) reosiguranja u pojedinoj polici, tj. zaračunatoj premiji,

BPPR = reosiguravateljni dio bruto prijenosne premije.

4. Kod ostalih vrsta reosiguranja imenovani ovlašteni aktuar Društva određuje metodu izračuna reosigurateljnog dijela bruto prijenosne premije ovisno o ugovoru o reosiguranju. Osnovica za obračun reosigurateljnog dijela prijenosne premije može biti bruto prijenosna premija ili reosigurateljni dio zaračunate premije. Imenovani ovlašteni aktuar Društva daje obrazloženje odabrane metode u mišljenju imenovanog ovlaštenog aktuara o obračunu prijenosne premije.

5. Ako Društvo ne razgraničuje proviziju reosiguranja na posebnom računu, reosigurateljni dio bruto prijenosne premije je potrebno umanjiti za udio provizije reosiguranja. Kod neživotnih osiguranja pod pojmom provizije reosiguranja smatra se ugovorena provizija reosiguranja.

IV. METODE OBRAČUNA PRIJENOSNE PREMIJE AKTIVNIH POSLOVA REOSIGURANJA I RETROCESIJE

1. Društvo izračunava bruto prijenosnu premiju aktivnih poslova reosiguranja po metodama iz točke II. i to:

- pojedinačnim obračunom, ako raspolaže podacima cedenta o pojedinim ugovorima o osiguranju koji su reosigurani,
- proporcionalnom metodom, ako ne raspolaže podacima cedenta o pojedinim ugovorima o osiguranju koji su reosigurani.

2. Društvo računa udio retrocesije u prijenosnoj premiji po metodama iz točke III.

MINIMALNI STANDARDI, NAČIN OBRAČUNA I MJERILA ZA IZRAČUN PRIČUVA ŠTETA

I. OSNOVNE ODREDBE

1. Ova Mjerila utvrđuju načine i metode izračunavanja bruto pričuva šteta i pričuva šteta neto od reosiguranja, na kraju obračunskog razdoblja.

2. Definicije pojmova

- Bruto pričuve šteta su pričuve šteta, uvećane za očekivane troškove obrade šteta.
- Pričuve šteta neto od reosiguranja su bruto pričuve šteta umanjene za reosiguravateljni dio.
- Pod otvorenom štetom smatramo štetu koja je prijavljena osiguratelju, ali još nije riješena.
- Pod otklonjenom štetom smatramo štetu koja je riješena, a po njoj nije bilo osigurateljne obveze.
- Šteta je djelomično likvidirana ako postoji mogućnost daljnjih likvidacija temeljem osigurateljne obveze (što uključuje i direktne troškove obrade šteta, ako se ne vode odvojeno) i kao takva treba biti u pričuvi za prijavljene štete.
- Šteta je konačno likvidirana ako na dan na koji ju promatramo ne postoji osnova za daljnju isplatu temeljem osigurateljne obveze. Takva šteta ne ulazi u pričuvu za prijavljene štete.
- Reaktivirana šteta je ponovno otvorena već ranije riješena šteta (konačno likvidirana ili otklonjena).
- Naknadno prijavljena šteta u nekom razdoblju je ona šteta koja je nastala prije početka tog razdoblja, a prijavljena je u tom razdoblju.
- Pojedinačno velika šteta ovisi o vrsti osiguranja i određuje ju svako Društvo za sebe.
- Direktni troškovi obrade šteta su troškovi koji se direktno mogu locirati na pojedinu štetu (npr. kamate, sudske pristojbe).
- Indirektni troškovi obrade šteta su troškovi koji nisu locirani na pojedinu štetu (npr. plaće, administrativni troškovi).

3. Društvo utvrđuje pričuve šteta po rizicima unutar vrsta osiguranja, a ako ne može onda po vrstama osiguranja.

4. Za ugovore o osiguranju u kojima su obveze iskazane u stranoj valuti, pričuve šteta obračunavaju se ako je to moguće u stranoj valuti (kod pojedinačne procjene za svaku štetu obračun u stranoj valuti je obavezan) i preračunavaju u kn po tečaju na kraju obračunskog razdoblja na način sukladan odredbama ugovora o osiguranju.

5. Utvrđivanje pričuve šteta

Društvo utvrđuje:

- i) pričuvu za prijavljene štete,

- ii) pričuva za štete koje su nastale i nisu prijavljene do kraja obračunskog razdoblja za koje se utvrđuje pričuva šteta (IBNR), a ako je potrebno, ovisno o načinu utvrđivanja pričuve za prijavljene štete i tehnologiji obrade šteta, i
- iii) pričuva za nastale a nedovoljno prijavljene odnosno rezervirane štete (budući razvoj po prijavljenim štetama – IBNER),
- iv) pričuva za štete koje bi mogle biti reaktivirane u budućnosti,
- v) pričuva za štete u prijenosu (prijavljene, ali nisu u pričuvi za prijavljene štete ili nezapisane štete – RBNR).

Pričuve navedene od ii) – v) zajednički se nazivaju pričuva za nastale a neprijavljene štete te Društvo nije obvezno svaku od tih pričuva zasebno iskazivati.

II. PRIČUVA ZA PRIJAVLJENE ŠTETE

Pričuva za prijavljene štete utvrđuje se za sve štete koje nisu riješene do kraja obračunskog razdoblja.

Društvo može pričuva za prijavljene štete utvrditi na sljedeće načine:

1. Pojedinačna procjena za svaku štetu utvrđuje se prema procjeni vrijednosti očekivanih iznosa na temelju prikupljenih dokumenata, a u nedostatku dokumenata koristi se mišljenje odgovarajuće stručne osobe (procjenitelja, liječnika, pravnika, ovlaštenog aktuara itd).

2. Ovisno o karakteristikama pojedinog rizika unutar vrste osiguranja, za utvrđivanje pričuve prijavljenih šteta može se koristiti i jedna od aktuarskih metoda.

3. Paušalna metoda za utvrđivanje pričuve šteta koristi se kod onih rizika unutar vrste osiguranja koji imaju značajan broj šteta i kod kojih većina šteta nije ekstremno različita. Društvo mora najprije izdvojiti otvorene pojedinačno velike štete po pojedinim vrstama osiguranja. Za takve štete iznos pričuve je potrebno utvrditi pojedinačnom procjenom. Paušalnom metodom izračunava se iznos pričuve šteta na sljedeći način:

$$P = (N - n) \times \varphi$$

$$\varphi = \frac{(S - s)}{(M - m)} \times f \times t$$

Gdje je:

P = iznos pričuve šteta bez pričuve za pojedinačno velike štete,

N = broj otvorenih šteta u vrsti osiguranja na dan utvrđivanja pričuve,

n = broj otvorenih pojedinačno velikih šteta na dan utvrđivanja pričuve,

φ = prosječni iznos štete za vrstu osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju revaloriziran i korigiran,

S = ukupan iznos likvidiranih šteta u vrsti osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju,

s = ukupan iznos likvidiranih pojedinačno velikih šteta u tekućem obračunskom razdoblju,

M = broj konačno likvidiranih šteta u vrsti osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju,

m = broj konačno likvidiranih pojedinačno velikih šteta,

f = koeficijent revalorizacije na kraj obračunskog razdoblja,

t = koeficijent korekcije,

Koeficijent korekcije (t) odražava razlike u visinama prosječne likvidirane štete i očekivanog prosječnog iznosa štete u pričuvi kao i trendove u visinama šteta te neka druga saznanja kao što su promjene osigurateljnog pokrivača, promjene sudske prakse itd.

4. Rentne štete

U pričuvi za prijavljene štete utvrđuje se i pričuva za rentne štete iz osiguranja za koja se ne obračunava matematička pričuva. Pričuvu za rentne štete utvrđuje Društvo aktuarskim metodama kao sadašnju vrijednost budućih obveza za rente. Pričuva se utvrđuje za svaku rentnu štetu posebno i pri tom se koriste razborite tablice smrtnosti i uzima u obzir očekivano povećanje iznosa rente uz diskontiranje sa razborito odabranom stopom koja nije veća od 5% godišnje. Ovu pričuvu je potrebno i posebno iskazati.

III. PRIČUVA ZA NASTALE, A NEPRIJAVLJENE ŠTETE

Pričuva za nastale a neprijavljene štete utvrđuje se temeljem statističkih podataka za takve štete, podataka o prijavljenim štetama i tehnologije obrade šteta, te ostalih raspoloživih podataka i informacija.

Zavisno od karakteristika pojedine skupine ili vrste osiguranja, portfelja osiguratelja i oblika i kvalitete raspoloživih podataka, pričuva za nastale a neprijavljene štete utvrđuje se sljedećim metodama ili njihovom kombinacijom.

1. Aktuarske metode:

- Osnovna metoda ulančanih ljestvica
- Metoda ulančanih ljestvica prilagođena za inflaciju
- Metoda prosječnog iznosa štete - Pričuva po ovoj metodi utvrđuje se iz projiciranog prosječnog iznosa štete i projiciranog broja šteta obzirom na konačni razvoj šteta
- Metoda očekivane kvote šteta - Očekivana kvota šteta određuje se što je moguće točnije na osnovi podataka društva, pretpostavki na kojima su određene premijske stope odnosno premije, vanjskih statističkih podataka te očekivanih trendova u zakonodavstvu, sudskoj praksi i ostalog. Ova metoda može se koristiti kada zbog nedovoljnosti podataka nije moguće korištenje preciznijih metoda.
- Bornhuetter-Fergusonova metoda
- Metoda tablice odgode
- Ostale aktuarske metode

2. Paušalna metoda po sljedećem obrascu:

$$P = N * \varphi$$

$$\varphi = \frac{(S - s)}{(M - m)} * f * t$$

Gdje je:

P = pričuva za nastale a neprijavljene štete,

N = prosječan broj nastalih šteta, a naknadno prijavljenih u sljedećim godinama, kroz najmanje tri godine prije godine za koju se utvrđuje pričuva šteta,

Kod izračuna prosječnog broja nastalih, a naknadno prijavljenih šteta u sljedećim godinama može se uzeti u obzir korekcija obzirom na broj otklonjenih šteta u naknadno prijavljenim štetama.

φ = prosječna likvidirana šteta u vrsti osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju, revalorizirana i korigirana,

S = ukupan iznos likvidiranih šteta u vrsti osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju,

s = iznos pojedinačno velikih likvidiranih šteta u tekućem obračunskom razdoblju,

M = ukupan broj konačno likvidiranih šteta u vrsti osiguranja u tekućem obračunskom razdoblju,

m = broj pojedinačno velikih konačno likvidiranih šteta u tekućem obračunskom razdoblju,

f = koeficijent revalorizacije na kraj obračunskog razdoblja,

t = koeficijent korekcije; definiran je u točki II 3.

U vrstama osiguranja kod kojih je broj šteta ($M-m$) mali ili jednak nuli, određujemo po procjeni na razini skupine osiguranja ili se uzima prosjek koje druge srodne vrste osiguranja. U vrstama osiguranja kod kojih je prosječan broj šteta N mali ili jednak nuli, moguće je taj broj procijeniti na razini skupine osiguranja ili se uzima prosjek koje druge srodne vrste osiguranja.

Metoda iz točke III 2. može se koristiti za utvrđivanje pričuve za vrstu osiguranja za koju su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- Društvo raspolaže potrebnim podacima za najmanje tri godine koje prethode godini za koju se utvrđuje pričuva šteta,
- portfelj društva u toj vrsti osiguranja je izbalansiran i stabilan (obzirom na zaračunatu premiju, ukupan broj šteta i broj naknadno prijavljenih šteta unutar razdoblja za koje se utvrđuje prosječan broj naknadno prijavljenih šteta),
- velikoj većini broja šteta treba kraće od dvije godine da se prijave i/ili riješe u odnosu na razdoblje izloženosti i/ili nastanka.

Metoda iz točke III 2. nikako se ne može koristiti za utvrđivanje pričuve u osiguranju od odgovornosti za štete na osobama (uključivo i za štete na osobama u osiguranju od automobilske odgovornosti).

3. Paušalna metoda po sljedećem obrascu:

$$P = nX+1 * \varphi$$

Gdje je:

P = pričuva za nastale a neprijavljene štete,

$nX+1$ = očekivani broj naknadno prijavljenih šteta (broj šteta koje su nastale do kraja godine za koju se utvrđuje pričuva šteta i nisu bile prijavljene),

φ = očekivani prosječan iznos naknadno prijavljenih šteta,

x = godina na kraju koje utvrđujemo pričuvu za nastale a neprijavljene štete.

Očekivani broj naknadno prijavljenih šteta $nX+1$ procjenjuje se na temelju sljedećih podataka:

$BX-3$ = broj prijavljenih šteta u godini ($x-3$),

$BX-2$ = broj prijavljenih šteta u godini ($x-2$),

$BX-1$ = broj prijavljenih šteta u godini ($x-1$),

BX = broj prijavljenih šteta u godini (x),

$nX-2$ = broj naknadno prijavljenih šteta u godini ($x-2$),

$nX-1$ = broj naknadno prijavljenih šteta u godini ($x-1$),

nX = broj naknadno prijavljenih šteta u godini (x).

Očekivani broj naknadno prijavljenih šteta $nX+1$ razmjernan je broju prijavljenih šteta u godini za koju se određuje pričuva šteta:

$$nX+1 = k * BX$$

Gdje je k aritmetička sredina razmjera naknadno prijavljenih šteta i prijavljenih šteta u proteklim godinama:

$$k = \frac{(k_x + k_{x-1} + k_{x-2})}{3}$$

$$k_x = \frac{n_x}{B_{x-1}} \quad k_{x-1} = \frac{n_{x-1}}{B_{x-2}} \quad k_{x-2} = \frac{n_{x-2}}{B_{x-3}}$$

Ako nisu poznati svi podaci o brojčanom stanju šteta za protekle godine, može se aritmetička sredina k računati samo za poznate podatke.

Prosječni iznos naknadno prijavljenih šteta utvrđuje se iz sljedećih podataka:

s₁ = iznos šteta koje su bile u godini (x) naknadno prijavljene i konačno likvidirane,

s₂ = iznos šteta koje su bile u godini (x) naknadno prijavljene i djelomično likvidirane,

s₃ = iznos pričuve šteta za otvorene štete na kraju godine (x) koje su u toj godini naknadno prijavljene.

Očekivani prosječni iznos naknadno prijavljenih šteta jednak je:

$$\varphi = \frac{\{(s_1 + s_2) * f * t + s_3\}}{n_x}$$

f = koeficijent revalorizacije na kraj obračunskog razdoblja

t = koeficijent korekcije; definiran je u točki II 3.

U vrstama osiguranja kod kojih je broj naknadno prijavljenih šteta n_x mali ili jednak nuli, moguće je procijeniti na razini skupine osiguranja ili koje druge srodne vrste osiguranja, ili će se primjeniti odšteta u godini (x) koja se odgovarajuće revalorizira na kraj te godine. Metoda iz točke III 3. može se koristiti za utvrđivanje pričuve za vrstu osiguranja za koju velikoj većini broja šteta treba kraće od dvije godine da se prijave i/ili riješe u odnosu na razdoblje izloženosti i/ili nastanka.

Metoda iz točke III 3. nikako se ne može koristiti za utvrđivanje pričuve u osiguranju od odgovornosti za štete na osobama (uključivo i za štete na osobama u osiguranju od automobilske odgovornosti).

4. Pričuva za nastale a neprijavljene štete na kraju obračunskog razdoblja kraćeg od godine dana može se utvrditi i drugim metodama procjene koje nisu navedene u točkama III 1. – III 3., s tim da u tom slučaju taj iznos ne može biti manji od iznosa pričuve za nastale a neprijavljene štete na kraju prethodne godine.

5. Rentne štete

Ako podaci za utvrđivanje pričuva za nastale a neprijavljene štete ne sadrže i podatke o rentnim štetama, pričuvu za nastale a neprijavljene rentne štete je potrebno posebno utvrditi koristeći metode iz točke III 1.

6. Ako zbog karakteristika korištenih podataka, informacija i metoda, obračunata pričuva za nastale a neprijavljene štete ne sadrži sve dijelove navedene u točki I 5, potrebne pričuve za nastale a nedovoljno prijavljene štete, za reaktivirane štete i za štete u prijenosu utvrđuju se zasebno.

7. Pričuva za nastale a neprijavljene štete ne može biti manja od zbroja iznosa likvidiranih i rezerviranih otvorenih šteta koje su nastale i nisu prijavljene do dana na koji se utvrđuje pričuva šteta, ali su prijavljene do početka izračuna pričuve.

IV. TROŠKOVI OBRADE ŠTETA U PRIČUVI ŠTETA

Troškovi obrade šteta u pričuvi šteta sastavni su dio bruto pričuve šteta, a odnose se na direktne troškove obrade šteta i indirektno troškove obrade šteta.

1. Direktni troškovi obrade šteta u pričuvi mogu biti sastavni dio pričuva za prijavljene štete i pričuva za nastale a neprijavljene štete, ovisno o tome da li su podaci o štetama, korišteni kod izračuna navedenih pričuva, uključivali u cijelosti iznose o direktnim troškovima obrade šteta. Ako su direktni troškovi obrade šteta u pričuvi sastavni dio pričuva za prijavljene i pričuva za nastale a neprijavljene štete, onda se to mora posebno napomenuti. Ako direktni troškovi obrade šteta u pričuvi nisu u cijelosti sastavni dio pričuva za prijavljene i pričuva za nastale a neprijavljene štete, moraju se posebno obračunati po vrstama odnosno skupinama osiguranja.

2. Indirektne troškove obrade šteta u pričuvi Društvo utvrđuje na temelju vlastitih podataka o troškovima koji nisu alocirani na pojedinu štetu (npr. plaće, administrativni troškovi).

V. UMANJENJE PRIČUVE ŠTETA ZA REGRESNA POTRAŽIVANJA I SPAŠENE OSTATKE OSIGURANE IMOVINE

1. Umanjenje pričuva štete za očekivana naplaćena regresna potraživanja i spašene ostatke osigurane imovine može biti sastavni dio pričuva za prijavljene i pričuva za nastale a neprijavljene štete, ovisno o tome da li su podaci o štetama korišteni kod izračuna navedenih pričuva uključivali iznose o naplaćenim regresnim potraživanjima, prodanim spašenim i zaprimljenim ostacima osigurane imovine i potraživanja za međunarodne štete.

2. Ako uvjet iz prethodnog stavka nije ispunjen, navedeno umanjenje može se posebno obračunati.

3. Pričuvu šteta Društvo može umanjiti i za oprezno određenu visinu regresnog potraživanja, ako su neosporno ispunjeni svi uvjeti za takvo potraživanje i njegovu naplatu, što se mora posebno napomenuti.

VI. PRIČUVA ŠTETA NETO OD REOSIGURANJA

Društvo reosigurateljni dio bruto pričuve šteta određene vrste osiguranja utvrđuje u skladu s odredbama ugovora o reosiguranju i ovisno o primjenjenoj metodi obračuna pričuve šteta.

MINIMALNI STANDARDI, NAČIN OBRAČUNA I MJERILA ZA MATEMATIČKU PRIČUVU I POSEBNU PRIČUVU

I. OSNOVNE ODREDBE

1. Ova mjerila utvrđuju način obračuna matematičke pričuve i posebne pričuve, način utvrđivanja reosigurateljnih dijela tih pričuva.

2. Odredbe ovih mjerila na odgovarajući se način primjenjuju i na društva za reosiguranje.

3. Društvo dužno je oblikovati matematičku pričuvu za sve ugovore o osiguranju kod kojih se kumuliraju sredstva štednje ili sredstva za pokriće rizika u kasnijim godinama osiguranja, a posebice za:

i. životna osiguranja,

ii. druga osiguranja kod kojih se upotrebljavaju tablice vjerojatnosti i obračuni kao u životnim osiguranjima (npr. zdravstveno osiguranje s višegodišnjim trajanjem ako je premija osiguranja, neovisno o starosti, jednaka za cijelo vrijeme trajanja osiguranja).

4. Temelj za obračun matematičke pričuve su tablice vjerojatnosti (tablice smrtnosti, tablice pobolijevanja, tablice odustanka, tablice bračnog statusa i sl.), kamatna stopa i troškovi.

5. Matematička pričuva mora biti dovoljna da omogući ispunjavanje svih razumno predvidivih obveza koje proizlaze iz ugovora o osiguranju i to za sve vrste osiguranja na koja se odnose ova mjerila, a kojima se Društvo bavi.

6. Utvrđivanje dovoljnosti matematičke pričuve provodi se testom adekvatnosti tehničkih pričuva.

7. Ako uvjet iz točke 5. ovog poglavlja nije zadovoljen, Društvo je dužno povećati matematičku pričuvu do iznosa koji zadovoljava uvjet iz prethodne točke.

II. PRINCIPI OBRAČUNA MATEMATIČKE PRIČUVE I POSEBNE PRIČUVE

Matematička pričuva treba biti obračunata u skladu sa sljedećim principima:

1. Matematička pričuva treba biti obračunata dovoljno opreznim aktuarskim obračunom te mora uzeti u obzir:

- sve zajamčene naknade, uključujući zajamčene otkupne vrijednosti,
- udjele u dobiti na koje ugovaratelji osiguranja, pojedinačno ili kolektivno, imaju pravo neovisno kako su ti udjeli u dobiti opisani i neovisno o tome da li su dana jamstva o visini udjela u dobiti,
- sve opcije dostupne ugovaratelju osiguranja prema uvjetima ugovora o osiguranju,
- troškove pri čemu troškovi uključuju i provizije.

2. Oprezan obračun nije obračun »najboljom procjenom«, već mora uključiti odgovarajuće dodatke za štetno odstupanje relevantnih faktora. Pri određivanju temelja obračuna treba uzeti u obzir sve okolnosti koje mogu utjecati na promjene i kolebanja statističkih podataka vodeći računa o zemljopisnom području u kojem se preuzima obveza, tipu ugovora o osiguranju, individualiziranim povećanim rizicima i očekivanim administrativnim troškovima i troškovima pribave osiguranja. Individualiziranim rizicima smatraju se rizici koji se odnose na pojedinca, primjerice rizici zanimanja, sporta ili bolesti osiguranika. Neindividualiziranim rizicima smatraju se rizici koji se ne odnose na pojedinca, već na veću grupu ili sve osiguranike zbog primjerice zemljopisnog područja na kojem osiguranici borave ili pojave nove bolesti.

3. Metoda obračuna matematičke pričuve mora biti ne samo razumna po sebi, već također mora biti razumna uzimajući u obzir metodu utvrđivanja vrijednosti sredstava u koja je matematička pričuva uložena.

4. Matematička pričuva obračunava se u pravilu odvojeno za svaki ugovor o osiguranju. Dozvoljen je obračun matematičke pričuve za skupinu ugovora upotrebom statističkih i matematičkih postupaka, ako se može pokazati da ti postupci daju približno iste rezultate kao i pojedinačni obračun. Princip odvojenih obračuna ne smije ni u kojem slučaju spriječiti stvaranje dodatnih pričuva za općenite rizike koji nisu individualizirani.

5. Matematička pričuva za grupno osiguranje odnosno određenu grupu ugovora ne smije biti niža od iznosa matematičke pričuve oblikovane temeljem pretpostavka za vrednovanje koje se ne mijenjaju i iznosa matematičke pričuve oblikovane temeljem pretpostavka koje ne odstupaju značajno od iskustva tako da u bilo kojem budućem trenutku ista bude pokrivena izvorima sredstava samo ovog grupnog osiguranja odnosno samo ove grupe ugovora i imovinom za pokriće matematičke pričuve samo ovog grupnog osiguranja odnosno ove grupe ugovora određenom na dan vrednovanja uzimajući u obzir sva zajamčena prava primjerice odustanke, otkupe, povrate premija.

6. U slučaju ugovora o osiguranju kod kojih su premija odnosno ugovorena svota izračunate s uprosječenim parametrom spola, uprosječivanje parametra spola može se koristiti prilikom izračuna matematičke pričuve. Društvo kod ovakvih ugovora matematičku pričuvu može obračunati prema stvarnom spolu svakog osiguranika.

7. Ako je otkupna vrijednost osiguranja zajamčena, iznos matematičke pričuve za pojedini ugovor u svakom trenutku mora biti najmanje u visini otkupne vrijednosti zajamčene u tom trenutku.

8. Prijenosne premije osiguranja za koja se obračunava matematička pričuva uključuju se u matematičku pričuvu; prienosne premije dopunskih osiguranja uz životna osiguranja iskazuju se na pozicijama prienosne premije, osim ako se za ta dopunska osiguranja obračunava matematička pričuva.

9. Negativna matematička pričuva nije dozvoljena i postavlja se na 0.

10. Premije za novozaključena osiguranja moraju biti dovoljne da, na temelju razumnih aktuarskih pretpostavki, omoguće Društvu ispunjenje svih njegovih obveza, a posebno oblikovanje odgovarajuće matematičke pričuve ili posebne pričuve.

11. U slučaju ugovora koji sudjeluju u dobiti metoda obračuna matematičke pričuve može implicitno uzeti u obzir buduće udjele u dobiti svih vrsta, na način koji je konzistentan s drugim

pretpostavkama o budućem iskustvu i s važećom metodom raspodjele dobiti. Temelji obračuna matematičke pričuve moraju ostaviti dovoljno prostora da omogućе ostvarenje predviđenog sudjelovanja u dobiti.

12. Dodaci za buduće troškove mogu biti implicitni ili eksplicitni, a u svakom slučaju ukupno ne smiju biti manji od razborite procjene relevantnih budućih troškova.

13. Metoda obračuna matematičke pričuve ne smije biti podložna diskontinuitetima iz godine u godinu nastalim zbog proizvoljnih promjena metode ili temelja obračuna. Ovaj zahtjev ne smije se tumačiti na način da spriječi promjenu kamatne stope za obračun matematičke pričuve ako promjena proizlazi iz promjena kamatnih stopa na tržištu, ili promjenu pretpostavki o smrtnosti ili drugih pretpostavki u obračunu matematičke pričuve, ako te promjene proizlaze iz promjena, stvarnog ili procijenjenog budućeg iskustva Društva.

14. Društvo treba omogućiti uvid u temelje i metode upotrijebljene u obračunu matematičke pričuve uključujući pričuvu za udjele u dobiti svim zainteresiranim osobama.

15. Ako su obveze osiguratelja iskazane u stranoj valuti, matematička pričuva obračunava se u toj valuti, a preračunava u kune na datum obračuna pričuve, na način sukladan odredbama ugovora o osiguranju.

III. METODE OBRAČUNA MATEMATIČKE PRIČUVE I POSEBNE PRIČUVE

III. 1. Životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja

1. Za životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja obračunava se zasebna matematička pričuva, na način iz dijela IV. 2., za pokriće rizika smrti, troškova obavljanja djelatnosti ili drugih rizika poput zajamčenih isplata o dospijeću ili zajamčenih otkupnih vrijednosti.

2. Za životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja uz navedenu matematičku pričuvu, potrebno je oblikovati i odgovarajuću posebnu pričuvu za naknade osigurane ugovorom o osiguranju koje su direktno vezane za vrijednost ulaganja.

3. Kada su naknade osigurane ugovorom direktno vezane za vrijednost jedinica investicijskog fonda ili za vrijednost imovine sadržane u investicijskom fondu Društva, obično podijeljenom na jedinice, posebne pričuve za te naknade moraju odgovarati vrijednosti tih jedinica ili, ako jedinice nisu određene vrijednosti te imovine.

4. Kada su naknade osigurane ugovorom direktno vezane za indeks dionica ili neku drugu referentnu vrijednost različitu od onih navedenih u prethodnom stavku, posebne pričuve za te naknade moraju odgovarati vrijednosti te imovine koje je prikazana u bilanci Društva.

5. Vrijednost posebne pričuve iz prethodnih stavaka obračunava se kao broj jedinica dodijeljenih ugovoru o osiguranju pomnožen s odgovarajućom vrijednosti jedinice ili, u slučaju kada jedinice nisu određene, vrijednosti na datum vrednovanja bilo koje druge mjere pridruženja ugovoru ekvivalentne jedinicama.

6. Troškove pribave osiguranja za životna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja dozvoljeno je razgraničiti, i iskazati ih u skladu sa Zakonom o osiguranju i propisima kojima se uređuje računovodstvo osiguranja, do visine stvarnih troškova pribave, ali ne više od 3,5% manjeg od:

i. iznosa koji bi se na datum vrednovanja isplatio u slučaju smrti, i

ii. zbroja vrijednosti, na datum vrednovanja, jedinica pridruženih ugovoru o osiguranju (ili, u slučaju kada jedinice nisu određene, vrijednosti na datum vrednovanja bilo koje druge mjere pridruženja ugovoru ekvivalentne jedinicama) i ukupnog iznosa budućih premija za vrijeme trajanja osiguranja, ali najviše uključujući premije koje se plaćaju do 75 godina starosti osiguranika ako je trajanje osiguranja dulje.

III. 2. Ostala osiguranja

1. Matematička pričuva obračunava se dovoljno opreznom aktuarskom metodom. U pravilu se matematička pričuva računa neto prospektivnom metodom na način detaljno opisan ovim Pravilnikom (dalje u tekstu: Prospektivna metoda). Moguće je matematičku pričuvu računati nekom drugom aktuarskom metodom prethodno opisanom u tehničkoj podlozi cjenika prilikom dostave mišljenja ovlaštenog aktuara HANFA-i sukladno Pravilniku o izvještavanju o značajnim promjenama i izvještavanju na zahtjev Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga. Matematička pričuva izračunata bilo kojom drugom metodom, a ako je istu moguće izračunati Prospektivnom metodom, mora biti barem u visini određenoj Prospektivnom metodom. Matematička pričuva obračunata Prospektivnom metodom računa se kao razlika:

- sadašnje vrijednosti svih budućih obveza po ugovorima o osiguranju definiranih uvjetima i ugovorom o osiguranju, uključujući ugovorene svote i udjele u dobiti na koje ugovaratelji osiguranja, pojedinačno ili kolektivno, imaju pravo neovisno kako su ti udjeli u dobiti opisani i neovisno o tome da li su dana jamstva o visini udjela u dobiti, i
- sadašnje vrijednosti svih budućih uplata tehničke premije.

2. Kod ugovora o osiguranju kod kojih je trajanje osiguranja dulje od trajanja plaćanja premije u obračun matematičke pričuve eksplicitno se uključuju buduća troškovi uprave.

3. Iznos matematičke pričuve može se umanjiti za neamortizirane stvarne troškove pribave osiguranja (cilmerizacija) pri čemu stopa cilmerizacije ne može biti viša od 3,5% od ugovorene svote odnosno kod rentnih osiguranja od sume ugovorenih premija (u oba slučaja ne uključujući dobit). Obračunati iznos neamortiziranih troškova pribave osiguranja obavezno se iskazuje u prilogu financijskih izvještaja. Troškovi pribave osiguranja uključuju samo neposredne troškove pribave osiguranja od zaračunate premije. Pod neposrednim troškovima pribave smatraju se troškovi provizije za zaključena osiguranja i troškovi zaposlenika direktno i isključivo zaposlenih na pribavi osiguranja, odnosno u slučaju zaposlenika koji obavljaju više poslova razmjerni dio troškova tog zaposlenika za dio radnog vremena koji prosječno godišnje provodi na direktnim i isključivim poslovima pribave osiguranja. Troškovi ispostavljanja dokumenata o osiguranju ili uključivanja ugovora o osiguranju u portfelj, kao i posredni troškovi poput troškova reklame ili administrativni troškovi u vezi s obradom ponude i izdavanjem police ne smatraju se neposrednim troškovima pribave i nije ih dozvoljeno razgraničavati.

4. Tehnička premija u obračunu matematičke pričuve, diskontiranje neamortiziranog troška pribave osiguranja i diskontiranje vrijednosti budućih obveza obračunavaju se na temelju istih temelja obračuna.

5. Tehnička premija koja se koristi u obračunu matematičke pričuve uvećana za dozvoljeni godišnji iznos cilmerizacije u smislu stavka 3. ne smije biti ni u kojem slučaju veća od 90% bruto premije iz ugovora o osiguranju za razdoblje za koje je obračunata tehnička premija. U slučaju da uvjet iz prve rečenice nije zadovoljen, u obračunu matematičke pričuve umjesto tehničke premije uvećane za dozvoljeni iznos cilmerizacije uzima se 90% bruto premije. Bruto premija iz prethodnih rečenica ne uključuje doplatke na osnovnu premiju iz cjenika poput doplatka za ispodgodišnje plaćanje premije, fiksne troškove po polici i slično.

6. Ako je matematička pričuva obračunata pomoću uprosječenog parametara spola, u slučaju značajnog odstupanja uprosječenog parametra od stvarnog iskustva, Društvo je dužno obračunati matematičku pričuvu prema stvarnom iskustvu, ali u svakom slučaju ne u iznosu nižem od matematičke pričuve obračunate prema uprosječenom parametru spola korištenom u izračunu premije. Odstupanja uprosječenih parametara od stvarnog iskustva Društvo je dužno kontrolirati bar jednom godišnje. Pretpostavke o uprosječenom parametru spola kao i analiza stvarnog iskustva sastavni su dio Izvješća imenovanog ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve.

7. Matematička pričuva na datum vrednovanja dobiva se linearnom interpolacijom obračunatih matematičkih pričuva (prije eventualnog postavljanja na 0) na početku i na kraju tekuće godine osiguranja. Za temeljna životna osiguranja matematičkoj pričuvi na datum vrednovanja dodaje se prijenosna premija uzimajući u obzir način plaćanja premije. Obračun prijenosne premije koja se uključuje u matematičku pričuvu temelji se na tehničkoj premiji, troškovima uprave i dozvoljenom godišnjem iznosu cilmerizacije iz ugovora o osiguranju. Ako je tako dobivena matematička pričuva negativna, postavlja se na 0.

IV. TABLICE VJEROJATNOSTI

1. Izbor tablica vjerojatnosti koje će se primijeniti u obračunu matematičke pričuve (poput tablica smrtnosti, tablica pobolijevanja, tablica odustanaka, tablica bračnog statusa i slično) treba biti razborit. U obzir treba uzeti relevantne trendove u iskustvu Društva i osigurateljne industrije u cijelosti, očekivane trendove, homogene skupine rizika, politiku preuzimanja u osiguranje i druge promjene koje mogu značajno utjecati na rezultat.
2. Društva trebaju uzeti u obzir trajanje obveza pri procjeni je li metoda koja zanemaruje očekivane buduće promjene kod čimbenika biometrijskih rizika odgovarajuća.
3. Pri određivanju tablica vjerojatnosti za obračun matematičke pričuve u pravilu treba koristiti najnovije službene tablice vjerojatnosti i druge statistike Republike Hrvatske. U slučaju korištenja drugih tablica vjerojatnosti razlozi njihove upotrebe trebaju biti obrazloženi u izvješću imenovanog ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve.
4. U slučaju da u portfelju osiguratelja ima više od 10% osiguranika s prebivalištem izvan Republike Hrvatske, za ugovore o osiguranju tih osiguranika treba uzeti u obzir iskustva i trendove u tablicama vjerojatnosti zemlje njihovog prebivališta, uz prethodno odobrenje Agencije.

V. KAMATNA STOPA

1. Kamatna stopa koja se koristi u obračunu matematičke pričuve treba biti razborito odabrana pri čemu kamatna stopa u obračunu Prospektivnom metodom treba zadovoljavati sljedeće uvjete:
 - i. Najviša kamatna stopa za obračun matematičke pričuve iznosi:
 - 3,3% za ugovore o osiguranju sklopljene prije 2010. godine,
 - 3% za ugovore o osiguranju sklopljene u 2010. godini,
 - 2,75% za ugovore o osiguranju sklopljene od 1.1.2011. do zaključno 30.6.2016. godine,
 - 1,75% za ugovore o osiguranju u kojima su obveze osiguratelja i ugovaratelja osiguranja ugovorene s valutnom klauzulom, a sklopljene nakon 1.7.2016. do zaključno 31.12.2017. godine,
 - 2% za ugovore o osiguranju u kojima su obveze osiguratelja i ugovaratelja osiguranja ugovorene u kunama bez valutne klauzule, a sklopljene nakon 1.7.2016. do zaključno 31.12.2017. godine,
 - 1% za ugovore o osiguranju sklopljene 1.1.2018. godine i kasnije,
 - 1,75% za ugovore o osiguranju do najviše 5 godina trajanja ugovora o osiguranju sklopljene 1.1.2018. godine i kasnije
- pri čemu prosječna kamatna stopa ne smije biti viša od prosječnog prinosa kojeg je Društvo ostvarilo ulaganjem sredstava matematičke pričuve u prethodne dvije godine. Prosječna kamatna stopa se računa na sljedeći način:

$$\text{Prosječna kamatna stopa} = \frac{\sum_i \text{Kamatna stopa}_i \cdot \text{Matematička pričuva}_i}{\text{Ukupna matematička pričuva}}$$

gdje kamatna stopa i predstavlja različite kamatne stope korištene pri izračunu matematičke pričuve.

HANFA će donijeti odluku o kamatnoj stopi u slučaju značajnih promjena na tržištu državnih obveznica u spomenutom razdoblju te utvrditi kamatne stope za obračun matematičke pričuve za ugovore o osiguranju sklopljene u narednim razdobljima.

ii. Prosječan prinos iz točke i. računa se kao ponderirani prosjek prinosa na matematičku priču u posljednje dvije godine, pri čemu se za pondere uzima prosječna vrijednost matematičke pričuve tijekom godine, a prinos u određenoj godini se izračunava kao:

$$P = \frac{P_U - T_U}{V_{MP\check{Z}O}}$$

Gdje je:

P = prinos,

P_U = ukupni prihod ulaganja matematičke pričuve umanjen za neto pozitivne tečajne razlike,
 T_U = ukupni trošak ulaganja matematičke pričuve umanjen za neto negativne tečajne razlike,
 $V_{MP\check{Z}O}$ = prosječna vrijednost matematičke pričuve tijekom promatrane poslovne godine s time da se matematička pričuva uključena u izračun prosjeka svodi na tečaj početka promatranog razdoblja (u slučaju matematičke pričuve u stranoj valuti).

– Prosječna vrijednost matematičke pričuve izračunava se tako da se uzima stanje matematičke pričuve na najmanje dva datuma tijekom promatrane poslovne godine i to na početku i kraju poslovne godine.

– Prinos se izračunava posebno za svaku poslovnu godinu.

– Prosječan prinos dobiva se kao zbroj prinosa pomnoženih s prosječnom vrijednošću matematičke pričuve za posljednje dvije pune poslovne godine (u godišnjim financijskim izvješćima uključujući godinu za koju se radi obračun matematičke pričuve) i podijeljen sa zbrojem prosječnih vrijednosti matematičke pričuve.

iii. Društvo za osiguranje može koristiti i nižu kamatnu stopu od one propisane točkom 1. i.

iv. Iznimno od točke 1.i. ove glave, HANFA može, temeljem obrazloženog i dokumentiranog zahtjeva društva za osiguranje, odobriti društvu za osiguranje, u slučaju kada to ocijeni opravdanim, da određeno vrijeme pri izračunu matematičke pričuve koristi višu kamatnu stopu od one propisane točkom 1.i. kako bi se postupno uskladilo s odredbama točke 1.i.

v. Odredbe prethodnih točaka ne odnose se na matematičke pričuve životnih osiguranja u kojima ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja iz točke IV.1.

VI. REOSIGURANJE

1. Reosigurateljni dio matematičke pričuve obračunava se u skladu s odredbama ugovora o reosiguranju.

2. Reosigurateljni dio sredstava matematičke pričuve veći od 15% ukupno obračunate matematičke pričuve treba biti deponiran kod Društva, a podliježe odredbama ulaganja kao dio matematičke pričuve. Navedeno se ne primjenjuje ako je reosiguran samo rizik smrti.

3. Društvo za osiguranje koje obavlja poslove osiguranja i reosiguranja odnosno društvo za reosiguranje obračunava matematičku priču u skladu s odredbama ugovora o reosiguranju. Umanjenje matematičke pričuve za dio predan u retrocesiju obračunava se u skladu s odredbama ugovora o retrocesiji.

VII. POTVRDA OBRAČUNA MATEMATIČKE PRIČUVE

Imenovani ovlašteni aktuar pri potvrdi ispravnosti obračuna matematičke pričuve treba:

1. Provjeriti da li se računalni programi za obračun matematičke pričuve i dokumentacija izrađena na temelju tih računalnih programa temelji na vjerodostojnim izvornim podacima i da li udovoljavaju programiranim računskim kontrolama računalnih izračuna;

2. Provjeriti je li matematička pričuva Društva dovoljna za pokriće svih obveza iz ugovora o osiguranju;

3. Provjeriti jesu li premije za ugovore o osiguranju koji su sklopljeni tijekom poslovne godine dovoljne da na temelju razumnih aktuarskih pretpostavki i uzimajući u obzir druge financijske izvore Društva koji su dostupni za tu svrhu, omoguće Društvu ispunjenje svih njegovih obveza

u odnosu na te ugovore o osiguranju, a posebno oblikovanje odgovarajuće matematičke pričuve;

4. Za svaku od prethodno navedenih točaka imenovani ovlašteni aktuar treba u Mišljenju imenovanog ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve navesti je li zadovoljena;

5. Imenovani ovlašteni aktuar dužan je uz Mišljenje imenovanog ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve izraditi i Izvještaj imenovanog ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve koje se dostavlja HANFA-i zajedno s financijskim izvještajima;

6. Izvještaj imenovanog ovlaštenog aktuara o obračunu matematičke pričuve treba sadržavati za svaki tip ugovora o osiguranju:

– detaljan opis obveza, bitnih za obračun matematičke pričuve, definiranih uvjetima osiguranja i ugovorom o osiguranju, uključujući sve garantirane naknade, način raspodjele dobiti i opcije;

– temelje obračuna, metodu i pretpostavke vrednovanja prema kojima je obračunata matematička pričuva;

– pretpostavke o uprosječenom parametru spola kao i analiza stvarnog iskustva u slučaju izračuna matematičke pričuve s uprosječenim parametrom spola.